

METODOLOŠKO POJASNILO

Martina Brodnik

DELO IN ŽIVLJENJSKI POGOJI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Delo in življenjski pogoji, Slovenija, oktober 2021–junij 2022 (Eksperimentalna statistika)
- Delo in življenjski pogoji, Slovenija, mesečno (Eksperimentalna statistika)
- Delo in življenjski pogoji, Slovenija, 4. četrletje 2021–2. četrletje 2022 (Eksperimentalna statistika)
- Delo in življenjski pogoji, Slovenija, četrletno (Eksperimentalna statistika)

Q

November 2022

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz življenjskih pogojev oseb in gospodinjstev, vpliva covid-19 in z njim povezanih ukrepov na druženje v živo ter oblik dela zaposlenih oseb.

Podatke objavljamo kot eksperimentalne, ker je raziskovanje novo in se merski instrument ter metodologija za zbiranje podatkov in izračun kazalnikov še razvijata.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je oseba, stara 16 ali več let, in njeno gospodinjstvo.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja so prebivalci Slovenije, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih in so stari 16 ali več let.

Raziskovanje je vzorčno. Osnova za vzorčni okvir je Centralni register prebivalstva (CRP). Vzorčni načrt je stratificiran slučajen. Stratumi so določeni s statističnimi regijami (12 regij) in tipi naselja znotraj statističnih regij (5 tipov). Število izbranih oseb v posameznem stratumu je sorazmerno deležu oseb v populaciji, starih 16 ali več let. Velikost vsakokratnega vzorca je 3.000 oseb. Podatke zbiramo vsakokrat z novim vzorcem, in sicer mesečno.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Podatke zbiramo s spletnim in telefonskim vprašalnikom Delo in življenjski pogoji (COVID). Stopnja odgovora je okrog 27-odstotna. Raziskovanje se izvaja mesečno, vsakokrat na novem vzorcu. Na vprašanja odgovarja izbrana oseba ali druga oseba v imenu izbrane osebe (t. i. nadomestna oseba oz. *proxy*).

Podatke o poklicu in dejavnosti delovno aktivnih oseb pridobimo iz lastnih virov SURS (raziskovanje Delovno aktivno prebivalstvo – DAK).

Iz administrativnih virov pridobimo tudi podatek o številu potrjenih primerov covid-19 v Sloveniji. Podatke objavlja Nacionalni inštitut za javno zdravje na povezavi: <https://www.nijz.si/sl/dnevno-spremljanje-okuzb-s-sars-cov-2-covid-19> (gumb "Covid-19 v dnevni številki"). Novi podatki se objavljajo dnevno, pri čemer se osvežijo tudi že objavljeni podatki.

6 DEFINICIJE

Osebe, ki so delale vse dni na lokaciji delovnega mesta: zaposlene osebe, ki so v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje) delale najmanj en dan in so vse dni, ko so delale, delale na lokaciji delodajalca oz. na terenu.

Osebe, ki so delale vse dni od doma: zaposlene osebe, ki so v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje) delale najmanj en dan in so vse dni, ko so delale, delale od doma.

Osebe, ki so delale delno na lokaciji delovnega mesta, delno od doma: zaposlene osebe, ki so v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje) delale najmanj en dan in so del dni, ko so delale, delo opravljale na lokaciji delodajalca oz. na terenu, preostali del dni, ko so delale, pa so delo opravljale od doma.

Osebe, ki so bile vse dni odsotne z dela: zaposlene osebe, ki v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje) niso delale (opravljale dela) niti en dan (ker so bile npr. na čakanju na delo, na dopustu, bolniškem dopustu, odsotne zaradi nege otrok, zaradi uveljavljanja višje sile ...).

Osebe, ki so delale najmanj en dan od doma: zaposlene osebe, ki so v tednu pred anketiranjem (od ponedeljka do nedelje) delale najmanj en dan in so od vseh dni, ko so delale, delale najmanj en dan od doma. V to skupino se uvrščajo osebe, ki so npr. delale pet delovnih dni, od tega pa le en dan od doma (preostale dni pa na lokaciji delovnega mesta); osebe, ki so vse delovne dni delale od doma; osebe, ki so delale le en dan v tem tednu in so delo v tem dnevu opravile od doma, vse preostale dni pa so bile odsotne (npr. zaradi dopusta, bolezni).

Vpliv covid-19 na druženje v živo: subjektivna ocena osebe, ali se je zaradi ukrepov za zavezitev širjenja bolezni covid-19 v tednu pred anketiranjem družila v živo s sorodniki, prijatelji ali znanci manj, v enaki meri ali več, kot bi se sicer.

Sprememba neto dohodka gospodinjstva: subjektivna ocena gospodinjstva, ali se je skupni neto dohodek vseh članov gospodinjstva v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem zvišal, ostal približno enak ali znižal.

Glavni razlog za zvišanje dohodka: ocena gospodinjstva, kaj je bil glavni razlog, da se je neto dohodek gospodinjstva v zadnjih 12 mesecih zvišal. Podatek se nanaša samo na gospodinjstva, v katerih se je neto dohodek v

zadnjih 12 mesecih zvišal.

Glavni razlog za znižanje dohodka: ocena gospodinjstva, kaj je bil glavni razlog, da se je neto dohodek gospodinjstva v zadnjih 12 mesecih znižal. Podatek se nanaša samo na gospodinjstva, v katerih se je neto dohodek v zadnjih 12 mesecih znižal.

Prilagoditev na znižanje dohodka: gospodinjstva, ki so ocenila, da se je neto dohodek gospodinjstva v zadnjih 12 mesecih znižal, smo vprašali, ali je znižanje vplivalo na življenjski standard gospodinjstva. Če je vplivalo, so izbrali najpomembnejši način, s katerim so premagovali težave zaradi znižanja dohodka.

Shajanje gospodinjstva: subjektivna ocena gospodinjstva, kako shaja njihovo gospodinjstvo, če upoštevajo vse mesečne stroške in vse mesečne prihodke gospodinjstva – zelo težko, težko, z manjšimi težavami, lahko ali zelo lahko.

Nepričakovani izdatki: subjektivna ocena gospodinjstva, ali bi lahko iz lastnih sredstev pokrili nepričakovane izdatke v znesku 700 EUR.

Težave z odplačilom stanovanjskega kredita: podatki se nanašajo na gospodinjstva, ki so lastniki stanovanja, v katerem živijo, in odplačujejo hipotekarni ali kakršen koli drug stanovanjski kredit. Gospodinjstva ocenijo, ali so se v četrtletju pred anketiranjem zaradi finančnih težav znašla v položaju, ko stanovanjskega kredita ali hipoteke delno ali v celoti niso zmogla plačati iz lastnih sredstev.

Težave z odplačilom nestanovanjskega kredita: podatki se nanašajo na gospodinjstva, v katerih ima kdo izmed članov najet nestanovanjski kredit. Gospodinjstva ocenijo, ali so se v četrtletju pred anketiranjem zaradi finančnih težav znašla v položaju, ko nestanovanjskih kreditov delno ali v celoti niso zmogla plačati iz lastnih sredstev.

Težave s plačilom najemnine: podatki se nanašajo na gospodinjstva, ki so najemniki stanovanja, v katerem živijo. Gospodinjstva ocenijo, ali so se v četrtletju pred anketiranjem zaradi finančnih težav znašla v položaju, ko najemnine delno ali v celoti niso zmogla plačati iz lastnih sredstev.

Zamuda pri plačilu stanovanjskih stroškov: ocena gospodinjstev, ali so se v četrtletju pred anketiranjem zaradi finančnih težav znašla v položaju, v katerem so stanovanjske stroške (ogrevanje, elektriko, plin, vodo ipd.), kredit, hipoteko ali najemnino za stanovanje zaradi teh težav plačala z zamudo.

Zadovoljstvo z življenjem, medosebnimi odnosi, finančnim stanjem gospodinjstva: osebe na lestvici od 0 (povsem nezadovoljen) do 10 (zelo zadovoljen) ocenijo, kako so na splošno zadovoljne s svojim življenjem, osebnimi odnosi in finančnim stanjem gospodinjstva. **Visoko zadovoljni** so tisti, ki so podali oceno 8 ali več, **nizko zadovoljni** pa tisti, ki so podali oceno 2 ali manj. **Visoko zadovoljni z vsemi tremi področji** (življenje, medosebni odnosi, finančno stanje gospodinjstva) so tisti, ki so pri vseh treh področjih izbrali oceno 8 ali več, **nizko zadovoljni z vsemi tremi področji** (življenje, medosebni odnosi, finančno stanje gospodinjstva) pa tisti, ki so pri vseh treh področjih izbrali oceno 2 ali manj.

Sreča: subjektivna ocena osebe, koliko časa je bila v zadnjih 4 tednih pred anketiranjem srečna – ves čas, večino časa, včasih, redkokdaj, nikoli.

Osamljenost: subjektivna ocena osebe, koliko časa se je v zadnjih 4 tednih pred anketiranjem počutila osamljeno – ves čas, večino časa, včasih, redkokdaj, nikoli.

Tip gospodinjstva: gospodinjstva po tipu razvrščamo v pet skupin. Enočlanska gospodinjstva so gospodinjstva, v katerih živi samo ena oseba. Gospodinjstva enega starša z otroki so tista, v katerih živijo samo en starš in en ali več otrok (starost otrok ni omejena). Par brez otrok sta zakonca ali partnerja, ki v gospodinjstvu nimata otrok. Gospodinjstvo para (staršev) z otroki je tisto, v katerem živi poleg para oz. obeh staršev v gospodinjstvu tudi en ali več otrok (starost otrok ni omejena). Gospodinjstva, v katerih so (tudi) drugi člani, so tista, v katerih poleg oseb iz prejšnjih kategorij (en član, par, en ali oba starša z otroki) živijo tudi druge osebe, npr. tast/tašča, vnuki, stari starši, ali pa živijo skupaj npr. samo odrasli sorojenci, brez staršev.

Stanovanjski status: gospodinjstva po stanovanjskem statusu razvrščamo v tri skupine. Lastniška gospodinjstva (t. i. lastniki) so tista, v katerih je vsaj eden izmed članov lastnik ali solastnik stanovanja, v katerem živi. Najemniki živijo v najetem stanovanju, za katero plačujejo najemnino. Uporabniki živijo v stanovanju, za katero ne plačujejo najemnine (npr. v stanovanju staršev, sorodnikov, institucije).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

V objavi podatkov uporabljamo naslednje klasifikacije:

- **NUTS** - klasifikacija teritorialnih enot (kohezijski regiji - klasifikacija NUTS2)
- **SKD** - standardna klasifikacija dejavnosti; SKD kategorije na najvišji ravni združujemo v dve skupini:
 - proizvodne dejavnosti (kategorije SKD A–F)
 - storitvene dejavnosti (kategorije SKD G–U)
- **SKP** - standardna klasifikacija poklicev; SKP kategorije na najvišji ravni združujemo v štiri skupine:
 - vojaški poklici (kategorija SKP 0)
 - nefizični delavci (kategorije SKP 1–5)
 - kvalificirani fizični delavci (kategoriji SKP 6 in 8)
 - fizični delavci (kategoriji SKP 7 in 9)

Razlaga klasifikacij je dostopna na:
<https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnega vstavljanja in metodo notranjega darovalca.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki. Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo. Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjeni deleži enot z določeno lastnostjo (izraženi v odstotkih), so omejitve pri objavi določene glede na standardne napake (SE) ocen deležev. V teh primerih velja:

Če je standardna napaka (SE) ocene deleža

- 0,05 ali manj ($SE \leq 0,05$), je ocena dovolj zanesljiva, zato se objavi brez omejitve;
- v intervalu od 0,05 do vključno 0,15 ($0,05 < SE \leq 0,15$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večja od 0,15 ($SE > 0,15$), je ocena za objavo premalo zanesljiva, zato se nadomesti s črko N.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 10 % ali manj ($CV \leq 10 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Nekateri seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Eksperimentalna statistika (COVID-19, Ljudje in družba): »Delo in življenjski pogoji, Slovenija, oktober 2021–junij 2022«.
- Eksperimentalna statistika (COVID-19, Ljudje in družba): »Delo in življenjski pogoji, Slovenija, mesečno«.
- Eksperimentalna statistika (COVID-19, Ljudje in družba): »Delo in življenjski pogoji, Slovenija, 4. četrletje 2021–2. četrletje 2022«.
- Eksperimentalna statistika (COVID-19, Ljudje in družba): »Delo in življenjski pogoji, Slovenija, četrletno«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Raziskovanje »Delo in življenjski pogoji« je nadomestilo raziskovanje »Delo in izobraževanje v času covid-19«, ki smo ga izvajali od decembra 2020 do septembra 2021. Novo raziskovanje ima drugačno metodologijo in opazovano populacijo, zato rezultati niso primerljivi. Prav tako rezultati zaradi drugačne metodologije in načina zbiranja niso primerljivi z rezultati raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC).

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Delo in življenjski pogoji (COVID)

področje: COVID-19, podpodročje: Ljudje in družba

- Dnevno spremljanje okužb SARS-CoV-2 (COVID-19) – metodološka pojasnila, <https://www.nijz.si/sl/dnevno-spremljanje-okuzb-s-sars-cov-2-covid-19> (»Covid-19 v dnevni številki« - zavihek Pojasnila)